

Valtuustoaloite / Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista

Kunnanhallitus 17.04.2023 § 80

Asian valmistelija(t): talous- ja hallintojohtaja Matias Penttinen

SDP:n valtuustoryhmä on valtuuston kokouksessa 30.1.2023 jättänyt valtuustoaloitteen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Valtuustoryhmä esittää aloitteessaan, että varhaiskasvatus muutetaan joutsalaisille maksuttomaksi mahdollisimman pian.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Harri Nissinen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää lähettää aloitteen hyvinvointi- ja sivistyslautakunnan valmisteltavaksi.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta 20.06.2023 § 49
88/12.07.00/2023

Asian valmistelijat: Varhaiskasvatuksen päällikkö Annikki Lehto, puh. 040 821 7176, hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Mika Sirkka, puh. 040 5335619

Lapsella on subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus eli lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen riippumatta siitä käykö huoltaja/t työssä, opiskelevatko vai ovatko kotona. Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatuspaikka varhaiskasvatusikäisille kuntalaisille.

Lasten varhaiskasvatuspäivien pituus sekä kesähoidon tarve on lisääntynyt niissä kunnissa, joissa on ollut maksutonta varhaiskasvatusta, mikä on vaatinut lisähenkilökunnan palkkaamista. Varhaiskasvatukseen on koko maan tasolla haasteellista saada koulutettua henkilökuntaa ja sijaisia. Maksuttomuus on lisännyt varhaiskasvatuksen käyttöastetta, mutta samalla myös käyttömenoja. Käyttömenoja ovat lisänneet henkilökunnan palkat, lisääntynyt sijaisten tarve, lisätilat ja toimintaan liittyvät tukipalvelut.

Maksuttomuus ei vähennä varhaiskasvatuksen hallinnollisia töitä, koska varhaiskasvatuksessa pitää tehdä lapsen sijoituspäätöksen lisäksi aina myös varhaiskasvatusmaksupäätös, vaikka se olisi 0 €. Tämä tieto viedään lakisääteisesti Vardaan (varhaiskasvatuksen tietovaranto).

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja tuloarvoja on lähivuosien aikana muutettu monta kertaa, viimeisimmät muutokset 1.8.2021 (asiakasmaksulain ja varhaiskasvatuslain muutos), 1.8.2022 (indeksikorotus) ja 1.3. 2023 (asiakasmaksulain muutos). Näiden muutosten vuoksi asiakasmaksut ovat vähentyneet huomattavasti. Tammikuuhun 2023 verrattuna asiakasmaksutulot 1.3.2023 ovat vähentyneet puolella, eli suurella osalla joutsalaisperheistä varhaiskasvatuksen maksuluokka on 0 €/kk. Heinäkuu on kaikille maksuvapaa kuukausi, jos lapsen hoito suhde on alkanut 1.8. oli lapsi hoidossa tai lomalla.

Ennen maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymistä on selvitettävä:

- varhaiskasvatukselle suunniteltujen, terveiden tilojen riittävyys ja saatavuus
- pätevän henkilökunnan riittävyys ja saatavuus
- resurssihenkilöt ja sijaiset
- hyvitetäänkö kunnan sisäisesti saamatta jääviä varhaiskasvatuksen maksuja vai huomioidaanko talousarviossa maksujen mahdollinen loppuminen jotenkin muutoin
- muutoksista aiheutuvat kustannukset.

Perheet eivät muuta kuntaan pelkästään maksuttoman varhaiskasvatuksen vuoksi. Lisäksi tarvitaan työpaikkoja, sopivia asuntoja ja hyviä palveluita. Usein pienille paikkakunnille muutetaan perhesiteiden vuoksi. Lapsiperheiden kuntaan muuttamiseen vaikuttavat kaikki kunnan alueella tarjoamat perheiden palvelut.

Maksullisuuden poistaminen tarkoittaisi Joutsan kunnan varhaiskasvatuksessa tämänhetkisen arvion mukaan n. 38 000 € vuositulojen menetystä.

Joutsa on osallistunut vapaaehtoisesti ajalla 1.8.2019-31.7.2020 maksuttoman varhaiskasvatuskokeiluun.

Tämän jälkeen Joutsan kunta valittiin kaksivuotisen esiopetuskokeilun koeryhmään ajalle 1.8.2021-31.5.2024. Näiden kokeilujen aikana lasten varhaiskasvatusmaksut alenivat, eli kokeiluissa mukana olevat perheet maksoivat ainoastaan täydentävän varhaiskasvatuksen osuudesta, jos lapsi oli enemmän kuin 19 h/vko varhaiskasvatuksessa.

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunnassa toteutettiin 9.5.2023 asiaan liittyen ennakkovaikutusten arviointia. Vaikutusarvioinnin tulokset todettiin toisiaan kumoaviksi, mikä on arvovalintakysymyksissä hyvin tyypillistä. Käydyssä keskustelussa todettiin, että varhaiskasvatuksessa on ollut viime vuosina useita muutoksia ja uusiin muutoksia ei nyt katsottaisi olevan aiheutta.

Lähikunnista viimeisimmäksi maksutonta varhaiskasvatusta on käsitelty Sysmässä. Kokouksessaan 31.1.2023 Hyvinvointivaliokunta päätti siellä, ettei aloitetta edistetä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle on tehty kysely muutoksen mahdollisista vaikutuksista. Kooste vastauksista on esityslistan liitteenä.

Esittelijä

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Mika Sirkka

Päätösehdotus

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta päättää, että Joutsan kunnassa säilytetään asiakasmaksulain mukaiset varhaiskasvatusmaksut.

Päätös

Leo Niinikoski esitti, että toimitaan valtuustoaloitteen mukaisesti, varhaiskasvatus on maksutonta joutsalaisille lapsille 1.1.2024 alkaen.

Sari Nummella esitti, että aloitteeseen voitaisiin palata uudelleen myöhemmin, mikäli olosuhteet muuttuvat.

Puheenjohtaja totesi, että kumpaakaan esitystä ei kannatettu, joten hyvinvointi- ja sivistysjohtajan päätösehdotus hyväksyttiin.